



**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

10 An lex irritans actum ipso iure indigeat sententia, vt effectum sortiatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

lib. 3. dicitur Tufcus verba forma, conclus. 414. n. 14. s. 18. Et sequitur. A tenendum est generaliter loquendo, actum validum esse, nisi lex, aut statutum vitiosius procedat annullando actum...

9 Aduerto quod dadium est an forma inducta, sit substantialis, vel accidentalis, praesumi debere substantialem praesupponit si fauorem contineat: tradit Fatimacius num. 221. cum Mahellao sing. l. 1. c. 1. s. 1. c. 28. n. 17. Et c. 18. quia tunc non intelligitur circumstantia temporis, & loci vt forma apponitur.

PUNCTVM X.

An lex irritans actum ipso iure indigeat sententia, vt effectum sortiatur

- 1 Irritatio succedit actui iam facto, ob omissionem forma accidentalis, non habet effectum, quousque a iudice declaratur.
2 Quando irritatio comitatur actum, vel illum antecedit, & in odium transgredientis imponitur, probabile est non habere effectum ante sententiam.
3 Quaedam diligenter notanda, quoties declaratoria requiritur.
4 An lex irritans actum, vt est testamentum, electionem ob non seruatum solemnitate, aliquem habeat effectum in conscientia. Proponitur prima sententia non habere, si nihil contineat aduersum naturalem iustitiam.
5 Secunda sententia docet effectum habere.
6 Tertia distinguit inter actum publicae potestatis, vel private.
7 Praefertur secunda sententia.

1 Dico primo, si irritatio succedat actui iam facto ob non seruatum aliquam accidentalem conditionem, & censetur non habere effectum integrum, quousque a iudice declaratur: sicuti diximus de pena a lege imposita. Exempla sunt leg. irritatur donatio; venditio & alii actus, ex quibus gabella non soluitur quia tunc actus praesupponitur sine facti, & sine vlla legis testentia; irritatio vero poitea subsequens poena est in odium delicti commissi. Ergo debet legi naturam legis poenalis, quae indiget sententia saltem declaratoria, criminis: & ita vt probabile defendit Suarez lib. 5. c. 32. n. 2. c. 3. Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 4. num. 9. Fatimac. 2. p. fragm. c. 1. de lege, num. 102. pag. mihi 196. latius 157. 160. 161. c. 12. pag. 111.

2 Dico secundo quando irritatio comitatur actum seu illum antecedit, & imponitur ob solam legis prohibitionem, & in odium transgredientis, probabile etiam est indigere sententia declaratoria, docet Suar. sup. num. 5. & indicat Sanchez num. 9. & Fatimacius loci citati, & probari videtur ex cap. si religiosus, de lect. in 6. ibi c. in pan. in presumptionibus illius elidit eadem viribus vacatur. Idem habetur in cap. nouit, de his qui sunt ad prelatum.

Excipiendus est contractus incapax irritationis, si semel valide sit, hic enim statim irritus fit est in panam apponatur irritatio: constat in matrimonio prohibito ei qui cognouit conjugem uxoris, vel commisit adulterium sub promissione coniugii, vel mortem intulit uxori animo ducendi concubinam? quibus est in poenam delicti commissi irritatio fiat, statim habet effectum, cum matrimonium auteratur, quia alio tempore habere non potest & tradit Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 4. sine.

3 Aduertendum tamen est ex Fatimac. num. 167. quoties declaratoria requiritur ad executionem poenae impositae ipso iure, citandum esse delinquentem, vt poena executioni mandari possit. contentit Clarus in practica, s. fin. quaest. 31. n. 3. vers. item add. Tufcus verbo declaratio, conclus. 96. n. 3. c. 98. n. 62. Ratio esse potest quia illa declaratio est actus iudicii, & tenentiae, qui sine citatione fieri non potest.

Secundo aduerto cum eodem Fatimacio, Tufco, & aliis ab huiusmodi declaratione dari appellationem, quia nihil est, quod obstat. Excipit nisi factum esset noitium vel periculum in mora. sic Felin. in c. 1. de sponsalibus, n. 4. Et in cap. Rodulphus n. 43. de rescriptis.

4 Difficultas autem est an in contractibus, & electionibus quae irritari possunt per sententiam, esto a principio valida suspensa lex requirit aliquam solemnitatem, & addat verba irritantia, omisso illius solemnitate & conditionis reddat actum nullum in conscientia vel tantum in foro externo, & mediante iudicis sententia. Exemplum est in testamento minus solemnique leges infirmant, cap. cum esset, de testam. l. haec consuetissima. C. qui testamentaria facere possunt. Item in electione facta sine conferto, de Castro Sum. Mor. Pats 1

sensu Capituli, & in alienatione rerum Ecclesiae. In qua te inuenio plures sententias.

Prima affirmat, si actus nihil contineat contra naturalem iustitiam & aequitatem, esse ipso iure validum, quousque rescindatur, quia lex irritans illum fundatur in falsa praesumptione, quae putat electionem esse alicuius indigni, alienationem in damnum esse Ecclesiae, hereditatem fraudulenter esse relictam. Si ergo electio est digna, & alienatio, cedit in utilitatem Ecclesiae, & in testamento nulla est fraus commissa, credibile videtur legem nolle talem actionem irritare: ita docet Nauar. multis relictis commen. de alienatione rerum Ecclesiarum, notab. 11. num. 19. Et comment. de spoliis n. 6. Anton. in c. quia plerique de immunitate Ecclesiarum & ibi Panorm. c. in cap. 1. de constitut. vbi Felinus, Innocent. in cap. quia propter, de elect. & Archid. regul. beneficium, de regulis iuris in 6. contentit. Couar. cap. cum esset, de testam. n. 5. loquens de testamento; cum haereditas fiat de libera voluntate testatoris, posse, inquam, in conscientia hereditatem accipere, & retinere, quousque haereditibus ab intestato applicetur a iudice, idem docet Medina C. de restit. num. 23. sine.

5 Secunda sententia docet huiusmodi leges irritantes statim sortiri suam effectum neque indigere sententia aliqua. sic Saas disp. 16. sect. 9. circa finem. Suar. alios adducens lib. 5. cap. 34. n. 3. Mouetur quia causa irritationis harum legum, non est fraus, vel dolus qui in singulis casibus interuenit, sed illorum periculum, quod adesse communiter recognoscitur. Quae ratio semper subsistit, etiam si in aliquo casu particulari nulla fraus, nec dolus intercesserit.

3 Tertia sententia distinguit inter actus factos virtute publicae potestatis & inter actus factos virtute potestatis propriae & domini. Actus publicae potestatis vocat electionem Praelati, alienationem rerum Ecclesiae: actus privatae potestatis, & domini institutionem haereditis in testamento, venditionem, & alienationem propriam rerum. Si actus sit publicae potestatis, censet hanc sententia ipso facto esse irritos, si lex irritans esse decernat, neque indigere sententia, quia cum eorum valor a publica potestate pendeat, & hanc potestatem media lege illi resistat, si non seruetur talis conditio, & forma, absolute actus nullus est censendus. At si actus a privata potestate pendeat, non debet censeri irritus in conscientia, ex eo solum quod lex irritans esse decernat quia bono communi per legem intento sufficienter satisficit si reddantur irriti antecedente sententia.

7 Inter has sententias secunda mihi magis probatur. Existimo enim Principem media sua lege habere efficaciam inhabilitandi personam ad donandum, & contrahendum alia forma quam ipse praescribit, quia hoc pertinet ad commune bonum: quare si hanc intentionem sufficienter exprimit, sine dubio habebit effectum, & irritam reddet donationem. Aduertenda tamen sunt verba legis & rigorose pensanda, an reddant actum nullum in se; an solum in fauorem alicuius partis, an solum reddant actum nullum in exteriori foro hoc est ne ex illo aliquid in iudicio vel extra probari possit: Si verba legis irritant actum in fauorem virtutis contrahentis, eorum existimo habere vim nulla excepta sententia si veto in fauorem alicuius, vt contingit in alienatione rerum Ecclesiae, & minoris contentente Ecclesia, & minore contractus dissoluitur.

Tandem potest fieri irritatio solum quoad probationem externam, & silem faciendam. vt dicit Molin. tom. 1. de iustit. disp. 81. pag. 297. vers. in hac graui, & dissimili & Suarez lib. 5. de legibus. c. 31. n. 6. c. 7. circa finem. contingere in testamento. Affirmant namque testamenta minus solemnia non esse inuadit, a lege quoad naturalem obligationem sed solum quoad civilem & forum externum: quapropter concludunt haereditas sic institutum posse retinere hereditatem, dum non exigitur ab eo; attamen si per iudicem applicetur haerediti ab intestato qui certe id expululare potest, extinguo ipso ius haereditis instituti, quia ob commune bonum lex habere potest hanc efficaciam, aufertendi ab vno dominium & applicandi alteri. Sed haec latius cum de testamentis fuerit sermo.

PUNCTVM XI.

An lex eo ipso, quo irritat actum prohibeat in conscientia illius executionem.

- 1 Lex irritans actum, non prohibet illius executionem formaliter.
2 Proponitur obiectio & soluitur.
3 Quid dicendum de irritatione facta in fauorem alicuius.
4 Cum lege irritante saepe prolixius coniungitur.

1 Respondeo ex eo praesice quod lex irritet actum, non prohibet illius executionem: quia irritatio est effectus distinctus ab obligatione. Exemplus res declaratur. Matrimonium, & professio irritantur, si fiat graui metu & tamen non peccat hic contrahens ex communi sententia, ratione enim metus excusat a peccato. Item testamentum conditum sine debita solemnitate est irritum; & tamen hic condens non videtur

M. tur

DE
ASTRO
PALATI
TONI
IIII
EM